

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 8.10.2010
COM(2010) 543 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Lietpratīgs regulējums Eiropas Savienībā

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Lietpratīgs regulējums Eiropas Savienībā

1. NOSLĒDZOT CIKLU: NO LABĀKA REGULĒJUMA UZ LIETPRATĪGĀKU REGULĒJUMU

Pagājušo divu gadu ekonomiskās un finanšu problēmas liek izdarīt secinājumus par reglamentējošo politiku. Vissvarīgākais, ka tās vēlreiz apliecināja, ka tirgi nepastāv izolēti. Tirgu mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu labklājību visiem, un tie šo uzdevumu ne vienmēr var izpildīt vieni paši. Regulējumam ir jābūt pozitīvam un vajadzīgam. Krīze ir norādījusi uz nepieciešamību risināt nepilnīgu, neefektīvu un sliktu reglamentējošu pasākumu jautājumu, daudzos gadījumos tas ir jādara steidzami.

Mūsu pieejai regulējumam ir jāatbalsta pilsoņu intereses, kā arī jāpievēršas plaša spektra sabiedriskās politikas mērķu risināšanai, sākot no finanšu stabilitātes nodrošināšanas un beidzot ar klimata pārmaiņu jautājumu risināšanu. ES regulējums veicina arī uzņēmumu konkurētspēju, sekmējot vienotu tirgu un novēršot dārgi maksājošo iekšējā tirgus sadrumstalotību, kas rodas dažādu valstu atšķirīgiem likumu dēļ. Tajā pat laikā, apzinoties, ka esam atkarīgi no uzņēmējdarbības, īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, mums ir jāsamazina slogs šiem uzņēmumiem līdz minimumam, kā arī jāļauj tiem strādāt un veiksmīgi konkurēt, lai mēs varētu atgriezties uz ilgtspējīgas izaugsmes ceļa.

Īsāk sakot, tiesību aktu sakārtošana ir svarīga, ja mēs vēlamies sasniegt vērienīgus mērķus, kas noteikti Eiropa 2020 stratēģijā¹, kura paredz lietpratīgu, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi.

Labāka regulējuma programma jau ir būtiski izmainījusi to, kā Komisijas veic politikas procesu un ierosina regulējuma priekšlikumus. Ieinteresēto personu apspriešanās un ietekmes novērtējumi tagad ir būtiska politikas veidošanas procesa daļa. Tie ir veicinājuši pārredzamību un atbildību, kā arī sekmējuši ar pierādījumiem pamatotas politikas veidošanu. Šāda sistēma tiek uzskatīta par ES labo praksi, tā sekmē lēmumu pieņemšanu ES iestādēs². Komisija ir vienkāršojusi lielu daļu jau esošo tiesību aktu un ir guvusi ievērojamus panākumus, samazinot administratīvo slogu.

Komisija ir pārliecināta, ka ir pienācis laiks vēl aktīvāk turpināt iesākto. Labākam regulējumam ir jāklūst par lietpratīgu regulējumu, un tam vēl vairāk ir jāiekļaujas Komisijas darba kultūrā. Komisijas priekšsēdētājs ir uzņēmis tiešu atbildību par lietpratīgu regulējumu un šis paziņojums tuvāk paskaidro, ko tas nozīmēs praksē. Paziņojums balstās uz vairākām nesen pieņemtām Eiropas Parlamenta rezolūcijām par tiesību aktu labāku izstrādi³ un sabiedrisko apspriešanu⁴; Eiropas Revīzijas palātas ziņojumu par ES iestādēs veiktiem

¹ COM(2010) 2020 "Eiropa 2020 – jauna stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei".

² Eiropas Revīzijas palātas īpašais ziņojums Nr.° 3/2010 "ES iestādēs veikti ietekmes vērtējumi – vai tie palīdz pieņemt lēmumus?"

³ Eiropas Parlamenta 2010. gada 9. septembra rezolūcija par tiesību aktu labāku izstrādi 2010 (P7_TA(2010)0311).

⁴ http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/smart_regulation/consultation_en.htm

ietekmes vērtējumiem⁵; un Ietekmes novērtējuma padomes ziņojumiem (INP)⁶. Pamatojoties uz šiem dokumentiem, Komisija ir noteikusi vairākus galvenos virzienus.

Pirmkārt, lietpratīgs regulējums attiecas uz visu politikas ciklu – sākot no tiesību akta izstrādes līdz īstenošanai, izpildei, novērtēšanai un pārskatīšanai. Mums ir jāizmanto ietekmes novērtējuma sistēmas stiprās puses, izstrādājot jaunus tiesību aktus. Tomēr šiem centieniem ir jāatbilst iepriekšējiem pūliņiem, lai pārvaldītu un īstenotu esošos tiesību aktus, un tie sniegtu vēlamus rezultātus. Tādēļ visām iesaistītajām personām ir jāapzinās, ka esošo tiesību aktu pareiza īstenošana un to grozīšana, ņemot vērā pieredzi, ir tikpat svarīga kā jaunu tiesību aktu sagatavošana.

Otrkārt, arī turpmāk par lietpratīgu regulējumu ir jāatbild Eiropas iestādēm un dalībvalstīm. Eiropas iestādēm un dalībvalstīm ir bijuši dažādi panākumi, un Komisija turpinās ar tām sadarboties, lai iesaistītu tās šā jautājuma aktīvā risināšanā. Jāapzinās, ka lietpratīga regulējuma plašāka atzīšana pati par sevi vēl nav pašmērķis. Tam ir jābūt kopējo centienu neatņemamai sastāvdaļai visās politikas jomās.

Treškārt, to ieinteresēto personu viedoklim, kurus regulējums skar visvairāk, ir ļoti liela nozīme regulējuma sagatavošanā. Komisija ir daudz darījusi, lai ieinteresētās personas varētu piedalīties politikas veidošanas procesam. Turpinot šādus pasākumus, Komisija pagarinās apspriešanās periodu, kā arī pārskatīs apspriešanās procesu, lai meklētu iespējas pilsoņiem un ieinteresētajām personām turpmāk piešķirt lielāku ietekmi apspriedēs. Tas palīdzēs īstenot Lisabonas līguma noteikumus par līdzdalību demokrātijas veidošanā⁷.

Turpmākajās nodaļās aprakstīti pasākumi šā jautājuma risināšanai.

2. KVALITATĪVA REGULĒJUMA PĀRVALDĪBA VISĀ POLITIKAS CIKLĀ

Lietpratīga regulējuma mērķis ir izstrādāt un īstenot regulējumu, kurā būtu subsidiaritātes un proporcionalitātes principi; tā kvalitātei ir jābūt pēc iespējas augstai⁸. Tas attiecas uz visu politikas ciklu, sākot no tiesību akta izstrādes līdz tā pārskatīšanai. Komisijas ieguldījums ietekmes novērtējumos nav bijis veltīgs, jo jauno tiesību aktu kvalitāte ir paaugstinājusies. Tā kā veido esošie tiesību akti rada vislielākos ieguvumus un izdevumus, mums ir jāvelta tikpat daudz pūļu, lai to sistemātiskāk pārvaldītu. Tādēļ lietpratīga regulējuma politika tagad lielāku uzmanību pievērsīs esošo tiesību aktu darbības un efektivitātes novērtējumam.

2.1. ES tiesību aktu kopuma uzlabošana

ES tiesību aktu vienkāršošana un administratīvā sloga samazināšana

Iepriekšējā Komisija īstenoja divus pasākumus, lai uzlabotu esošos tiesību aktus. Pirmkārt, vienkāršošanas programma ir devusi būtisku labumu pilsoņiem un uzņēmumiem⁹. Ir pieņemti 155 priekšlikumi un 2010. gada programmas atjauninātajā versijā iekļautas 46 jaunas iniciatīvas. Otrkārt, Rīcības programma administratīvā sloga samazināšanai Eiropas

⁵ Skatīt 2. zemsvītras piezīmi.

⁶ SEC(2009) 1728 "Ietekmes novērtējuma komitejas 2009. gada ziņojums".

⁷ Līguma par Eiropas Savienību 11. pants.

⁸ Komisija ir sagatavojusi atsevišķu ziņojumu par subsidiaritāti: "17. ziņojums par Tiesību aktu labāku izstrādi".

⁹ COM(2009) 17 "Trešais progressa ziņojums par normatīvās vides vienkāršošanas stratēģiju"

Savienībā¹⁰ pārsniegs savu mērķi, proti, samazināt birokrātiju par 25% līdz 2012. gadam. Komisija ierosināja priekšlikumus, kuri pieņemšanas gadījumā ļaus Eiropas uzņēmumiem ietaupīt 38 miljardus euro no kopējās summas par aplēsto slogu 124 miljardu euro – tas ir samazinājums par 31%. Eiropas Parlaments un Padome nesen apstiprināja priekšlikumu par pievienotās vērtības nodokli, kas ļaus ietaupīt 18,4 miljardus euro. Tiek apspriests vēl viens priekšlikums, kas ļaus 5 miljonus mikrouzņēmumu atbrīvot no ES grāmatvedības noteikumu piemērošanas¹¹.

Šie veiksmīgie centieni ir jāturpina ES un valstu līmenī, lai programmu pabeigtu līdz 2012. gadam. Komisija ir pārliecināta, ka papildus programmai, ir jāturpina centieni pēc iespējas samazināt administratīvo slogu. To vislabāk var izdarīt plašākas pieejas kontekstā, ņemot vērā visus apstākļus, kas nosaka tiesību aktu efektivitāti un iedarbīgumu.

Tādēļ Komisija sakopo savus pūliņus, lai samazinātu administratīvos slogus un vienkāršotu likumdošanu. Tas palīdzēs kļiedēt ieinteresēto personu bažas, ka uzņēmumi bieži vien neizjūt priekšrocības, ko dod administratīvā sloga samazināšana, arī tādēļ, ka saistības izraisa "aizkaitinājumu", pat ja tās rada tikai nelielus izdevumus. Komisija pagarināja valstu ekspertu augsta līmeņa grupas labāka regulējuma jautājumos (*High Level Group of National Experts on Better Regulation*) darbības termiņu līdz 2012. gada beigām. Līdz šim laikam tiesību aktu vienkāršošana un administratīvā sloga samazināšana tiks iekļauta Komisijas esošo tiesību aktu pārvaldības koncepcijā. Kā līdz šim Komisija nodrošinās pasākumus, kas vienkāršos vai samazinās administratīvos slogus, lai tie neietekmētu likumdošanas politikas mērķus.

Esošo tiesību aktu izmaksu un ieguvumu novērtējums

Galvenais jaunās pieejas instruments būs esošo tiesību aktu *ex-post* novērtējums¹². Komisija jau sen praktizē izdevumu programmu novērtēšanu. Tā ir sākusi novērtēt tiesību aktus dažās politikas jomās, tostarp attiecībā uz publisko iepirkumu, profesionālo kvalifikāciju un darba apstākļiem. Šāda pieeja ir jāpaplašina, lai tiesību aktu novērtēšana kļūtu par lietpratīga regulējuma neatņemamu sastāvdaļu. ES tiesību aktu un efektivitātes un lietderīguma novērtēšana uzlabos politikas izstrādes kvalitāti un palīdzēs noteikt jaunas iespējas vienkāršot tiesību aktus un samazināt administratīvos slogus. Sabiedriskā apspriešana liecina par lielu atbalstu šāda veida novērtēšanai. Tā arī liecina, ka tikai dažas dalībvalstis veic novērtēšanu. Zinot, ka valstu vadībām parasti ir labāka izpratne par to, kā tiesību akti darbojas reālajā dzīvē, Komisijai ar tām būs cieši jāsadarbojas šīs pieejas attīstīšanā.

Atsevišķu iniciatīvu novērtējums ne vienmēr atspoguļo situāciju kopumā. Bieži ir vajadzīgs stratēģiskāks skatījums. Kopējās lauksaimniecības, zivsaimniecības politikas un struktūrpolitikas vispusīgi vērtējumi liecina, ka šāda pieeja ir vajadzīga¹³. Komisija šo pieredzi izmantos un atsevišķu tiesību aktu novērtējumu papildinās ar vispusīgākiem politiku novērtējumiem. Šādas "atbilstības pārbaudes" izvērtēs, vai politikas jomas tiesiskais regulējums atbilst tās mērķim, un ja neatbilst, kas būtu jāmaina. Mērķis būs noteikt liekus

¹⁰ COM(2007) 23 „Rīcības programma administratīvā sloga samazināšanai Eiropas Savienībā”.

¹¹ COM(2009) 544 „Rīcības programma administratīvā sloga samazināšanai Eiropas Savienībā” samazinājuma plāni pa nozarēm un pasākumi 2009. gadā.”

¹² Šajā termiņā ir ietvertas visas darbības, kas veiktas pēc pasākuma apstiprināšanas.

¹³ http://ec.europa.eu/agriculture/healthcheck/index_en.htm

http://ec.europa.eu/agriculture/eval/index_en.htm

http://ec.europa.eu/fisheries/reform/index_en.htm

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/expost_reaction_en.htm

slogus, neatbilstes un novecojušus vai neefektīvus pasākumus, un palīdzēt noteikt tiesību aktu kumulatīvo ietekmi.

Novērtējumam un "atbilstības pārbaudēm" jābūt cieši saistītām ar turpmāk 2.3 punktā minēto pašreizējo darbu attiecībā uz īstenošanu, ieviešanu un pārkārpiem. Informācijas apkopošana par šīm darbībām palīdzēs iegūt skaidru redzējumu par to, kā esošie tiesību akti darbojas un ko vajadzētu mainīt.

Ņemot vērā iepriekš minēto, un lai sekmētu pasākumus ar mērķi uzlabot esošos tiesību aktus, Komisija ir iecerējusi:

- (i) nodrošināt, ka visi būtiskie jaunu vai pārskatītu tiesību aktu priekšlikumi pamatā būtu balstīti uz jau esošo novērtējumu. Komisija savā pieejā pašreizējā mandāta laikā pamazām ieviesīs minēto koncepciju un pārskatīs pamatnostādnes, lai nodrošinātu, ka novērtējumos tiek pārbaudīts, vai tiesību akti gūst iecerētos rezultātus.
- (ii) pakāpeniski nodrošināt pārskatāmību, publiskojot plānoto tiesību aktu novērtējumus īpašā tīmekļa vietnē, lai dalībvalstis un ieinteresētās personas sagatavošanas sākumposmā varētu savlaicīgi līdzdarboties.
- (iii) Pabeigt 2010. gadā sāktās "atbilstības pārbaudes" vides, transporta, nodarbinātības/sociālās politikas un rūpniecības politikas jomā, lai, pamatojoties uz minēto gūto pieredzi, 2011. gadā pārņemtu šo pieredzi citās politikas jomās.
- (iv) Līdz 2012. gadam pabeigt administratīvā sloga samazināšanas programmu un iekļaut procesa un vienkāršošanas laikā gūto pieredzi novērtējumā un politikas veidošanas procesos.
- (v) Uzlabot apspriešanas tīmekļa vietni, lai ieinteresētās personas varētu ērtāk paust viedokli par administratīviem slogiem un ar vienkāršošanu saistītiem jautājumiem¹⁴.
- (vi) Aicināt dalībvalstis maksimāli izmantot ES tiesību aktu dotās iespējas, lai uzņēmumus, piemēram, MVU, atbrīvotu no pienākumiem. Komisija lūdza "Valstu ekspertu augsta līmeņa grupu labāka regulējuma jautājumos" iesniegt līdz 2011. gada novembrim ziņojumu par dalībvalstu paraugpraksi, īstenojot ES tiesību aktus bez birokrātiskā sloga. Līdztekus Komisija turpinās analizēt tiesību aktu ieviešanu lielākā apmērā, nekā prasīts (t.s. "gold plating")¹⁵ un ziņos par būtiskiem pētījuma rezultātiem.
- (vii) Vajadzības gadījumā "Valstu ekspertu augsta līmeņa grupu labāka regulējuma jautājumos" sastāvā veikt izmaiņas, lai atspoguļotu plašāku vienkāršošanas darbu, kā arī administratīvā sloga samazināšanu, nodrošinot MVU un struktūru, kas nav uzņēmums, pārstāvniecību.

Vienlaicīgi Komisija turpinās rosināt Eiropas Parlamentu un Padomi ātri apstiprināt Komisijas ierosinātos un jaunus vienkāršošanas un sloga samazināšanas priekšlikumus, ko tā piedāvās nākamgad. Komisija aicina dalībvalstis tos ātri ieviest.

¹⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/better-regulation/administrative-burdens/online-consultation/index_en.htm

¹⁵ *Gold-plating* attiecas valsts iestāžu praksi gadījumā, kad ES tiesību aktu transponēšana valsts likumos ir veikta pārspīlēti skrupulozi, pārsniedzot ES tiesību aktu prasības.

2.2. Jaunu tiesību aktu sagatavošana

Komisija ir sagatavojusi ietekmes novērtējuma sistēmu, lai savāktu faktus politisku lēmumu pieņemšanai un nodrošināt politisko lēmumu ieguvumu un izmaksu pārredzamību¹⁶. Svarīgs elements šajā sistēmā ir Ietekmes novērtējuma padome, kas nodrošina neatkarīgu Komisijas ietekmes novērtējumu kvalitātes kontroli. Kopš tās izveidošanas 2006. gadā, tā ir sagatavojusi vairāk par 400 atzinumiem, kas ir pieejami sabiedrībai¹⁷.

Eiropas Revīzijas palāta apstiprināja, ka šī ietekmes novērtējuma sistēma, salīdzinot ar citām sistēmām ES ir tikpat laba, un to patiešām var uzskatīt par paraugu vairākās jomās. Revīzijas palāta secina, ka INP veic vērtīgu kvalitātes kontroli. Ietekmes novērtējumi ir kļuvuši par neatņemamu Komisijas politikas attīstības daļu, un tie var palīdzēt Eiropas Parlamentam un Padomei, izvērtējot Komisijas priekšlikumus. Revīzijas palāta arī apstiprināja, ka Komisijas integrētā pieeja, kas balstīta uz ieguvumu un izmaksu analīzi un ņem vērā visu attiecīgo ekonomisko, sociālo un vides ietekmi. Šī ir nopietna pieeja, kas ir pretēja šaurākai pieejai, kas galveno uzmanību pievērš administratīvā sloga izmaksām vairākās dalībvalstīs. Komisija uzskata, ka ir svarīgi nodrošināt, ka tās ierosinātie pasākumi ir nepieciešami, izmaksu ziņā efektīvi un ļoti kvalitatīvi.

Šajā Kontekstā Komisija esošo sistēmu konsolidēs un galvenais uzdevums būs panākt, lai tā darbotos, izmantojot visu potenciālu. Pamatojoties uz Revīzijas palātas norādītajiem uzlabojumiem, daudzi no kuriem sakrīt ar INP vai ieinteresēto personu sabiedriskajā apspriešanās ieteiktajiem, Komisija izvirzīja šādus galvenos uzdevumus.

- (i) Tā kā Revīzijas palāta ir apliecinājusi, ka INP ir efektīva, priekšsēdētājs tās lomu ir nostiprinājis tā, ka ir nepieciešams labvēlīgs Ietekmes novērtējuma komitejas atzinums pirms priekšlikums tiek likts priekšā Komisijai lēmuma pieņemšanai¹⁸. INP neatkarību apliecina tās atklātie viedokļi pieņemtajos atzinumos¹⁹ un fakts, ka komiteja nevilcinās un aicina Komisijas dienestus atkārtot analīzi, ja tā uzskata to par nepieciešamu. Tādēļ Komisija nepiekrīt vairākām ieinteresētām personām, jo neuzskata, ka ir nepieciešama ārēja organizācija, lai kontrolētu tās ietekmes novērtējumus. Komisija arī uzskata, ka ārēja organizācija būtu pretrunā ar Komisijas iniciatīvas tiesībām, kā arī Parlamenta un Padomes institucionālo lomu pārskatīt, grozīt un visbeidzot pieņemt Komisijas priekšlikumus. Ietekmes novērtējumi ir daļa no Komisijas iekšējā lēmumu pieņemšanas procesa; tas arī nebūtu pareizi kādai konkrētai ekspertu grupai vai ieinteresētām personām dot piekļuvi šim procesam.
- (ii) Svarīgi, lai ietekmes novērtējuma plānošana ir pārredzama, lai ieinteresētās personas pēc iespējas ātri varētu iesaistīties šajā procesā. No 2010. gada Komisija publicē "ceļa kartes" visiem priekšlikumiem, kuriem paredzama būtiska ietekme, tostarp deleģētus un īstenošanas aktus, kuros paskaidrots, vai ietekmes novērtējums ir plānots un kādēļ²⁰. Lai nodrošinātu, ka analīze ir pilnīga, konsekventa un precīza, Komisijas dienesti dažādos veidos un dažādos ietekmes novērtējuma posmos

¹⁶ http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/impact_en.htm

¹⁷ Pieejams: http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/cia_2010_en.htm

¹⁸ C(2010) 1100 "Komisijas darba metodes 2010.-2014. gads".

¹⁹ Skatīt 17. zemspītras piezīmi.

²⁰ Programmās arī ir iekļautas plānotās Komisijas iniciatīvas, atrisināmās problēmas, subsidiaritātes jautājumi, potenciālie risinājumi un iespējamās ietekmes.

http://ec.europa.eu/governance/impact/planned_ia/roadmaps_2010_en.htm

konsultē un informē ieinteresētās par rezultātiem. 4. daļā ir norādīti apspriežu procesa turpmāki uzlabojumi. Šajā kontekstā Komisija nepiekrīt dažu ieinteresēto personu ieteikumam un neuzskata, ka ir nepieciešams apspriesties par ietekmes novērtējuma projektiem.

- (iii) Lai stiprinātu integrētu ietekmes novērtējumu, Komisija ir izstrādājusi Pamatnostādnes par sociālās ietekmes novērtēšanu²¹ un izveidojusi palīdzības dienestu, kas risina administratīvā sloga jautājumus.
- (iv) Lai atspoguļotu Eiropas Savienības Pamattiesību hartas jauno tiesisko statusu, Komisija apstiprinās pamattiesību ietekmes novērtējumus un sagatavos īpašas pamatnostādnes šajā jautājumā.
- (v) Ietekmes novērtējumiem pēc iespējam vajadzētu kvantitatīvi noteikt ieguvumus un izmaksas. Komisija turpinās ieviest uzlabojumus šajā jomā, atzīmējot, ka pastāv kvantitatīvas noteikšanas ierobežojumi 27 dalībvalstīs: bieži vien dati ir ierobežoti, un ES tiesību aktu ietekme ir atkarīga no tā, kā valstu vadība tos īsteno. Tas arī nozīmē, ka ilgākā laikposmā kopējiem datiem par ES tiesību aktu radītiem ieguvumiem un izmaksām, saskaņā ar dažu ieinteresēto personu apgalvojumiem, nebūtu īpašas nozīmes. Uzlabotajam apspriešanās procesam (skatīt 4. punktu) tomēr būtu jārada iespēja sniegt labākus datus. Komisija meklēs praktisku veidu, kā uzlabot datu pieejamību, piemēram, izmantojot Reģionu komitejas tīklu, kuru izmanto konsultācijām ar vietējām un reģionālām iestādēm.

2.3. ES tiesību aktu īstenošanas uzlabošana

ES tiesību akti ir jāīsteno pareizi, lai tie sasniegtu mērķi. Lai gan par to vispirmām kārtām ir atbildīgas dalībvalstis, Komisija ar tām cieši sadarbojas. Lai palīdzētu, Komisija ir ieviesusi vairākus pasākumus²². Tostarp jāmin "preventīvi pasākumi" – pastiprināti pievērst uzmanību ietekmes novērtējumu īstenošanai un izpildei, izstrādājot jaunus tiesību aktus²³; atbalstīt dalībvalstis īstenošanas laikā, lai sagatavotos iespējamām problēmām un vēlāk izvairītos no pārkāpumu procedūras; rīkot jauno direktīvu transponēšanas mācības, piemēram, reglamentēto profesiju, apdrošināšanas, grāmatvedības un revīzijas jomu pārstāvjiem; sagatavot vadlīnijas, lai palīdzētu dalībvalstīm īstenot jaunus tiesību aktus, kā, piemēram, REACH lietā. Tas arī palīdz uzlabot ieviešanu, nosakot prioritāras pienākumu neizpildes procedūras un paātrinot to izskatīšanu. Komisija sagatavo gada ziņojumus par ES tiesību aktu piemērošanu, kuros aplūkoti šie jautājumi²⁴.

Lai uzlabotu turpmāku ES tiesību aktu transponēšanu, īstenošanu un ieviešanu, Komisija:

- (i) pastiprinās šo jautājumu analīzi *ex post* tiesību aktu novērtējumos un nodrošinās rezultātu izmantošanu jauno pārskatīto priekšlikumu ietekmes novērtējumos,
- (ii) veicinās jaunu ES tiesību aktu īstenošanas plānu izmantošanu, un turpinās dalībvalstīm prasīt iesniegt korelācijas tabulas, kas nodrošinātu ES direktīvu

²¹ [²² Skatīt Ietekmes novērtējuma vadlīnijas, 42.-43. lpp.](http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=760&langId=en&preview=cHJldmld0VtcGxQb3J0YWwhCOM(2007) 502 „Rezultātu Eiropa - kopienas tiesību aktu piemērošana”.</p></div><div data-bbox=)

²³ http://ec.europa.eu/governance/impact/commission_guidelines/commission_guidelines_en.htm

²⁴ http://ec.europa.eu/community_law/infringements/infringements_annual_report_en.htm

transponēšanas dalībvalstu tiesību aktos pārredzamību. Komisija uzraudzīs un publicēs informāciju par dalībvalstu sniegumu²⁵,

- (iii) turpinās uzlabot *EU Pilot* projekta efektivitāti, kura mērķis ir ātri un izsmeļoši atbildēt pilsoņiem un uzņēmumiem uz jautājumiem par ES tiesību aktiem, kā arī aicinās vairāk dalībvalstu piedalīties šajā projektā,²⁶
- (iv) pētīs, kā uzlabot *SOLVIT* un popularizēt to MVU vidū²⁷.

2.4. Kā padarīt tiesību aktus skaidrākus un vieglāk pieejamus

Lai uzlabotu tiesību aktu kvalitāti, jāpārlicinās vai tiesību akti ir pietiekami skaidri un pieejami. Komisija pārbauda visus jaunus tiesību aktu priekšlikumus, lai nodrošinātu, ka tajos minētās tiesības un pienākumi ir izskaidroti skaidrā saprotami, un tādējādi veicina šo tiesību aktu īstenošanu un izpildi. Komisija turpinās kodificēt, pārstrādāt un konsolidēt esošo tiesību aktu tekstus. Tā arī turpinās samazināt tiesību aktu apjomu, atceļot novecojušus tiesību aktu noteikumus. Visbeidzot, lai uzlabotu elektronisku pieeju visam ES tiesību aktu kopumam, kopā ar citām ES iestādēm tiek izstrādāts jauns EUR-Lex portāls. Komisija mudina dalībvalstis konsolidēt tos likumus, kuros transponēti ES tiesību akti, un darīt tos pieejamus elektroniski, tostarp, izmantojot EUR-Lex portālu.

3. LĪDZATBILDĪBA

3.1. Eiropas Parlaments, Padome un padomdevējas iestādes

Eiropas Parlaments un Padome ir galvenās iestādes, kas īsteno lietpratīgu regulējumu. Daudzas ieinteresētās personas pauda vēlmi, lai Parlaments un Padome ātrāk pieņemtu priekšlikumus par administratīvā sloga samazināšanu un vienkāršošanas procedūru, kā arī aicināja tās pildīt saistības, kas iekļautas Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu. Lai gan abas iestādes vienojās sagatavot ietekmes novērtējumus par būtiskiem grozījumiem Komisijas priekšlikumos, tomēr šādi rīkojušas tās ir reti. Komisija aicina Parlamentu un Padomi aktīvāk iesaistīties šajā procesā. Komisija turpinās sadarboties ar Parlamentu un Padomi, sniedzot pēc to pieprasījuma, par katru atsevišķu gadījumu, paskaidrojumus par konkrētiem sākotnējā ietekmes novērtējuma aspektiem.

Revīzijas palātas ziņojums liecina, ka lietotāji abās iestādēs uzskata, ka ietekmes novērtējumi palīdz izvērtēt Komisijas priekšlikumus, pat ja tie tiek reti izmantoti oficiālās sanāksmēs. Tas ir daudzsolis pamats, ko var izmantot turpmākā darbā. Lai gan Parlaments un Padome lemj par savām iekšējām procedūrām, šķiet ir skaidrs, ka nolūkā nodrošināt konsekventu pieeju lietpratīgam regulējam, katrai Parlamenta komitejai vai Padomes struktūrai savās apspriedēs būtu jāņem vērā ietekmes novērtējumi. Plašāka iesaistīšanās lietpratīga regulējuma procesā varētu sekmēt ātrāku vienkāršošanas un administratīvā sloga samazināšanas priekšlikumu apstrādi, kā arī tiesību aktu kodificēšanu un pārstrādi.

Eiropas Parlaments šajā jomā ir veicis vairākus pasākumus. Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteja ir norādījusi, ka tā regulāri pārbaudīs Komisijas ietekmes novērtējumus; Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja ir iesniegusi pieprasījumu veikt ietekmes

²⁵ http://ec.europa.eu/community_law/directives/directives_communication_en.htm

²⁶ http://ec.europa.eu/community_law/infringements/application_monitoring_en.htm

²⁷ <http://ec.europa.eu/solvit/>

novērtējumu grozījumiem, kurus tā ierosina direktīvas projektam par grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu²⁸. Komisija piekrīt šiem pasākumiem.

Visbeidzot par lietpratīgu regulējumu interesējas arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja²⁹ un Reģionu komiteja³⁰. Komisija uzskata, ka šo iestāžu zināšanas un tīkli, ko šīs iestādes var mobilizēt, var būt svarīgs informācijas avots, sagatavojot ietekmes novērtējumus.

3.2. Dalībvalstis

Pasākumi tikai ES līmenī nebija pietiekami, lai sasniegtu lietpratīga regulējuma mērķus. Lietpratīgs regulējums jāievieš arī valsts līmenī, jo dažās nozīmīgās jomās, piemēram, uzņēmējdarbības tiesības, nodokļi un sociālā drošība, lielākā daļa ir valsts likumi, un tādēļ, kā jau minēts iepriekš, dalībvalstis ir galvenās atbildīgās par ES tiesību aktu pareizu īstenošanu. Saskaņā ar Lisabonas līgumu valstu parlamenti pārbauda subsidiaritātes principa piemērošanu Komisijas priekšlikumiem. Tādējādi tie var dot ieguldījumu ES tiesību aktu augstākas kvalitātes nodrošināšanā.

Dažas dalībvalstis ir guvušas ievērojamus panākumus tādās jomās kā administratīvā sloga samazināšana. Tomēr tikai dažas valstis ir ieviesušas labāka regulējuma sistēmu tik plaši kā to ir izdarījusi Komisija. Komisija apzinās, ka nav viena vispārpieņemta lietpratīga regulējuma risinājuma. Tā aicina dalībvalstis izvirzīt prioritātes, ņemot vērā pieejamos administratīvos un cilvēkresursus. Tomēr ir jāuzsver trīs punkti.

Pirmkārt, Revīzijas palāta ieteica, ka valstu ietekmes novērtējumi var lietderīgi papildināt Komisijas ietekmes novērtējumus. Tie var palīdzēt Padomes apspriedēs par Komisijas priekšlikumiem, kā arī palīdzēt dalībvalstīm transponēšanas un īstenošanas jautājumos. Tie var arī palīdzēt atrisināt iepriekš minētos jautājumus par datiem. Komisija turpinās sadarboties ar dalībvalstīm "Ekspertu augsta līmeņa grupā labāka regulējuma jautājumos", lai šo jautājumu pētītu un apmainītos viedokļiem par labāko praksi attiecībā uz lietpratīgu regulējumu kopumā.

Otrkārt, Līgums par Eiropas Savienības darbību ļauj dalībvalstīm, ievērojot dažus noteikumus, iesniegt priekšlikumus pēc savas iniciatīvas tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās un policijas sadarbības jautājumos³¹. Komisija uzskata, ka šiem priekšlikumiem ir jāpievieno ietekmes novērtējums.

Visbeidzot, Komisija mudina dalībvalstis piesaistīt ieinteresētās personas, kad notiek apspriedes par ES tiesību aktu transponēšanas un īstenošanas pasākumiem. Tas nodrošinātu ieinteresēto personu interešu ievērošanu un palīdzētu izprast savas tiesības un pienākumus, kas izriet no ES tiesību aktiem.

²⁸ COM(2008) 637 – Direktīva, ar kuru groza Padomes Direktīvu 92/85/EEK par pasākumu ieviešanu, lai veicinātu drošības un veselības aizsardzības darbā uzlabošanu strādājošām grūtniecēm, sievietēm, kas strādā pēcdzemdību periodā, vai strādājošām sievietēm, kas baro bērnu ar krūti.

²⁹ EESK Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētās nodaļas atzinums, 2010. gada 8. jūlijs, INT 489.

³⁰ Reģionu komitejas atzinums par labāku regulējumu 2007/2008, 2009. gada 3.-4. decembris, Reģionu komiteja 199/2009.

³¹ Skatīt Līguma 76. pantu.

4. PILSONU UN IEINTERESĒTO PERSONU IETEKMES PALIELINĀŠANA

Apspriešanās ar pilsoņiem un citām ieinteresētajām personām, izstrādājot politiku un izvērtējot vai tā ir nesusi gaidītos rezultātus, ir būtiska lietpratīga regulējuma sastāvdaļa. Komisija rīko dažādas apspriedes, ņemot vērā 2002. gadā noteiktās minimālās prasības³². Reakcija uz apspriedi par šo paziņojumu liecina, ka ieinteresētās personas novērtē Komisijas centienus šajā jomā, tomēr norāda, ka ir vajadzīgi turpmāki uzlabojumi. Daudzi lūdza pagarināt apspriežu termiņu un padarīt tās pieejamākas, ņemot vērā, ka pilsoņiem un citām ieinteresētām personām nav tādu pašu iespēju dot savu ieguldījumu, un ne visiem ir pieejam Internets.

Komisija uzsver, ka šie jautājumi ir jāskata dažādu iespēju, kas ir dotas pilsoņiem un citām ieinteresētām personām, kontekstā, kas dot ieguldījumu politikas veidošanas procesos. 8 nedēļu sabiedriskā apspriešana ir tikai viens posms garākā procesā, kura laikā Komisijas dienesti informē ieinteresētās personas arī citiem līdzekļiem. Arvien plašākā ceļvežu (skatīt 2.2. punktu) un *ex-post* novērtējuma darba plānu pieejamība pilsoņiem un citām ieinteresētām personām dos iespēju plānot savu ieguldījumu politikas procesā un paust savu viedokli daudz agrāk nekā tas bija iespējams līdz šim. Tomēr, ņemot vērā šos apsvērumus, Komisija:

- (i) Pagarinās apspriešanās periodu līdz 12 nedēļām. Šis nosacījums būs spēkā no 2012. gada, lai to varētu atbilstīgi iekļaut nākamo iniciatīvu plānā,
- (ii) veiks apspriežu politikas pārskatu 2011. gadā³³. Komisija pārbaudīs:
 - kā uzlabot apspriežu dokumentu kvalitāti un sabiedrisko apspriežu ātrākas plānošanas pieejamību;
 - kā labāk izmantot šādus instrumentus – Interneta portālu Your Europe („Tava Eiropa”)³⁴, Eiropas Biznesa paneli³⁵, MVU speciālistu grupas³⁶, Interesu pārstāvju reģistru³⁷, interaktīvs politikas veidošanas instrumentu³⁸ un citas Lietojumprogrammas Web 2.0.³⁹
 - kā vislabāk izmantot ieinteresētajām personām zināmos apspriežu kanālus dalībvalstīs, lai izplatītu informāciju par Komisijas rīkotam apspriedēm un mudinātu sniegt atbildes.
 - kā labāk izmantot apspriežu procesu, lai savāktu datus un faktus ietekmes novērtējumiem un analīzēm.
 - kā nodrošināt precīzāku atbilstību minimālajiem standartiem.

³² COM(2002)704 („Ceļā uz izkoptu apspriežu un dialoga kultūru - Vispārēji principi un pamata prasības attiecībā uz Komisijas uzsāktām apspriedēm ar ieinteresētajām personām”).

³³ Kā paredzēts COM(2007) 127 "Zaļās grāmatas turpmākie pasākumi attiecībā uz "Eiropas pārredzamības iniciatīvu".

³⁴ <http://ec.europa.eu/youreurope>

³⁵ http://ec.europa.eu/yourvoice/ebtp/index_en.htm

³⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/listening-to-smes/index_en.htm

³⁷ <https://webgate.ec.europa.eu/transparency/regrin/welcome.do?locale=en>

³⁸ http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/index_en.htm

³⁹ <http://www.epractice.eu/>

5. SECINĀJUMI

Šajā ziņojumā ir minēti pasākumi, kurus Komisija ir ieplānojusi, lai uzlabotu regulējuma kvalitāti visā politikas ciklā, sākot no tās izstrādes līdz novērtēšanai un pārskatīšanai. Pieliekot lielākas pūles, lietpratīgs regulējums var palīdzēt sasniegt plašus mērķus, lai nodrošinātu *Europe 2020* stratēģijā noteikto gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi. Tomēr lietpratīgs regulējums ir dalīta atbildība. Tā izdošanās būs atkarīga no visām iestādēm un ieinteresētajām personām, kas ir iesaistītas ES politikas koncepciju radīšanā un īstenošanā. Komisija 2012. gada otrā pusē ziņos par gūtajām sekmēm lietpratīga regulējuma īstenošanā.